

GYÁRFÁS NATALIE

A MAGYAR BANKRENDSZER RÉGIÓS ÖSSZEHOSONLÍTÁSBAN. ÉSZAKRÓL DÉL FELÉ (FÉLÚTON)?

Az auditált magyar bankszektor 2011-ben negatív eredménnyel zárt. Nem mindegy ugyanakkor, hogy ez a válság okozta regionális trendnek megfelelő, vagy egyedi, csak a magyar bankszektorra érintő probléma. Hol tart a szektor a régióbeli társaihoz képest, továbbra is a tőlünk északabbra fekvő országokkal együtt haladunk, vagy a bankrendszert meghatározó mutatók tekintetében közelebb állunk a déli szektortársainkhoz? Avagy Északról Dél felé (félúton)? A tanulmányban ezt a kérdéskört elemzi a szerző a közép- és kelet európai bankrendszerek ismertetésén keresztül, valamint Magyarország bankszektorát önmagában, illetve a többi országhoz viszonyítva is bemutatja. Ebben az írásban Lengyelországot, a Cseh Köztársaságot, Szlovákiát, Romániát, Bulgáriát és Magyarországot tekintjük közép- és kelet-európai régiónak.

„Minden, ami a pénz keringését hátráltatja, mind egyesekre, mind a közönségre nézve felette káros; hát még az, mi a pénzt a circulatióból ki is rekeszti? S vajon mi hátráltathatja s rekesztheti azt ki hathatóságban, mint a bizodalmatlanság, a veszély – – ti. a hitel híja?”.

Széchenyi István: Stádium

BEVEZETÉS

A bankrendszer jelentőségét már 180 évvel ezelőtt *Széchenyi István* is felismerte, olvasható *Stádium* c. művében. A bankok nemcsak összekötik a gazdaság egészét alkotó szektorokat, hanem önmagukban is a gazdaság egyik alapvető pillérének tekinthetőek. Kiemelkedően fontos szerepük a pénz közvetítése, a pénzteremtés, valamint a finanszírozás, hitelezés, illetve a forrásallokáció. Amennyiben a gazdasági szereplők megtakarításaikat betétben tartják és a kereskedelmi bankok ezeket hitelként kihelyezik, akkor azok, akiknek forrásra van szükségük, hitelt vehetnek fel. A bankok további szerepe a megtakarítások összegyűjtése és a gazdasági életbe való visszacsatornázása, a hatékonynak ígérkező beruházások finanszírozása. Ennek a működésnek akárcsak a lelassulása is a gazdasági növekedés súlyos zavaraihoz vezet.

A tanulmány a TÁMOP-4.2.2.B-10/1-2010-0023 projekt keretében kapott támogatással jelenik meg. Köszönöm konzulenseimnek, Simonyi Tamásnak és Novák Zsuzsannának a szakmai segítséget.

1. MAGYARORSZÁG

1.1. MAKROGAZDASÁGI KITEKINTÉS

Magyarországon a reál-GDP a Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint 2008-ban még növekedett, majd 2009-ben 6,8 százalékkal csökkent. Ez a tendencia még nem tért el a környező országokétól. A következő két évben enyhe növekedés vette kezdetét, ugyanakkor 2012-ben már csökkendő tendencia figyelhető meg a reál-GDP változásában. 2012-ben a GDP-arányos államadósság 80 százalék, a nettó külső adósságállomány 50 százalék körüli. *Király Júlia* [2012] szerint a túlzott eladósodás növekedésre gyakorolt hatása negatív. Magyarország a kritikus szinteknél jár.

Ekkor még nem volt látható, hogy milyen mértékű lesz a recesszió 2012-ben. Az MFB [2013] kutatása szerint a hazai GDP 2012 harmadik negyedévében 1,6 százalékkal zsugorodott éves alapon és *az ország továbbra is leszakadóban van* a többi régiós országtól, amelyek közül egyedülként a magyar gazdaság kibocsátása nem érte még el a válság előtti szintet, továbbá az év első felében a GDP negatív irányú változása folytatódhat.

1.2. A MAGYAR BANKSZÉKTOR

A magyar bankszektor 2009 elejétől 2011 nyaráig *zsugorodott*. A mérlegfőösszeg csökkenése – amely két és fél év alatt több mint 3000 milliárd forintot tett ki – esz-közoldalon a hitelek, forrásoldalon meghatározóan a külföldi források állományának csökkenéséből adódott.

A bankrendszer hitelállománya fokozatosan leépült, a hitelezés lassult. A háztartásoknak nyújtott hitelek állománya 4,3 százalékkal, a vállalkozásoknak nyújtott hitelek állománya 7,2 százalékkal esett vissza 2011 júniusára, az azt megelőző év végihez képest. Amennyiben a vállalatoknak csökken a hitelfelvételi aktivitása, az lassítja az egész gazdaságot. Ha lassul a hitelezés, lassulnak a beruházások is. Az új beruházások elmaradása miatt az egyébként ezektől várható foglalkoztatás is elmarad. 2008-ban átlagosan 8 százalék alatti volt a munkanélküliség, a 2011-es átlag 11,2 százalékra emelkedett. A betétek állománya szintén csökkent 2009 után, egészen 2011 nyaráig. Kevés volt az új betétes, továbbá a háztartások meglévő betéteik egy részét kivonták a bankokból. Az addigi betétek felhasználásnak célja a lehetővé tett végtörlesztés, a lakosság mindennapi szükségleteinek finanszírozása, megjelent a betétek külföldre „allokálása” és az állampapír-vásárlás is. A hitel-betét arány 2009 végén 152 százalékos volt, az arány szinte kizárólagosan csak a hitelek csökkenése miatt a 2011. év végére 144 százalékos lett. A bankok 44 százalékkal több hitelt helyeztek ki, mint amennyi betétet gyűjtöttek, ekkora különbségből adódik, hogy anyabanki forráskiegyezésre szorultak.

Fontos megemlíteni a portfóliók minőségét, a *nemteljesítő hitelek* (NPL – non-performing loan) aránya 2009 óta folyamatosan emelkedett, még 2009-ben 6,3 százalékos volt, 2011-re elérte a 11,5 százalékot. Ezt teljes egészében a lakossági hitelek, s ezen belül a jelzáloghitelek okozták. E mögött a háztartások egy részének súlyos eladósodottsága és a svájci frankban fennálló hitelek esetében az adósságszolgálati

teher számottevő növekedése áll. Ennek oka, hogy a hitelfelvevők körében alacsony a foglalkoztatás, aminek következménye a csökkenő fizetőképesség. Az MNB adatai szerint a 2007-ben és 2008-ban felvett háztartási deviza-jelzáloghiteleknél nőtt a leggyorsabban a nemteljesítő hitelek aránya.

A bankrendszer tőke megfelelése a bankok prudens működéséről ad tájékoztatást, amely a Bázeli II-ben hatóságilag szabályozott. A magyar bankrendszer mutatója jóval a 8 százalékos minimum szint feletti volt 2009 végén, 13,12 százalék, 2011 végén 13,01 százalék. A kockázattal súlyozott kitettség csökkent, a tőkekövetelmény minimális szintje növekedett.

1.3. A MAGYAR BANKRENDSZER PROFITABILITÁSA

2009 óta minden negyedévben meg tudta őrizni a magyar bankrendszer a profitabilitását, a 2011. év végén azonban először negatív eredménnyel zárt. A tőkearányos nyereség (ROE – Return on Equity) –3,78 százalékos, az eszközarányos nyereség (ROA – Return on Assets) –0,32 százalékos volt.

Az egyik legfontosabb eredményt rontó tényező a rendkívül nagy mennyiségű nemteljesítő hitel után képzett kockázati értékvesztés és céltartalékolás volt, ami 2011 végére elérte az 590,3 milliárd forintot. A bankrendszer egészére megállapított érték azonban nem egyeztethető össze az NPL-arány változásával, amelynek oka a különböző bankok eltérő kockázatkezelési politikája.

2011 első félévében – a nagymértékű veszteségek után – a válság kezdeti évéhez hasonlóan teljesített a szektor. A működési eredmények javultak, a kamatmarzs nőtt, továbbá bankrendszerszinten a költség-bevétel arány csökkent. Amennyiben az értékvesztést külső oknak tekintjük – figyelembe véve, hogy a rossz minőségű ügyfélkör a válság okozta nehéz gazdasági helyzetből adódik, – láthatjuk, hogy a profitabilitást meghatározó egyéb, az operatív működést jellemző ráták javultak. A bankrendszer *saját teljesítőképesége nem romlott akkorát*, mint amekkora veszteséget 2011-ben elszenvedett. Az elmúlt két évben félévkor a bankrendszer eredménye kielégítőnek volt tekinthető.

A válság *kormányzati kezelése* a bankokat illetően a 2010-es pénzügyi szervezetek különadójának (bankadó) a bevezetésében, majd 2011-ben a devizahitel-vissza-fizetés áthárításában (végtörlesztés) testesült meg. 2011 második félévében a gazdaság növekedése lassult, a bankoknak már nemcsak az értékvesztés elszámolása, és a nagymértékű bankadó, hanem a végtörlesztés is jelentős veszteségeket okozott. Fontos megjegyezni, hogy az intézmények a veszteségek elszámolására különböző módszert alkalmaztak, jogszabály nem mondta ki a pontos elszámolási módszert, így ezek összege nem határozható meg elkülönítetten.

1.4. A MAGYAR BANKOK HELYZETE

Magyarország öt legnagyobb bankja közül 2011 végén *három is negatív eredménnyel zárt*, az Erste 150 milliárd, az MKB 121 milliárd, a Raiffeisen 89 milliárd forintot veszteséget szenvedett el, továbbá a K&H és az OTP esetében is a szokottnál

jóval gyengébb volt az eredmény. Fontos megjegyezni ugyanakkor, hogy a bankok jövedelmezősége Magyarországon a 2008. évi válságot megelőzően kiugróan magas volt. *Kornai* [2012] véleménye szerint a bankokat, amelyek maguk is súlyosan hibásak voltak a helyzet rosszra fordulásában, nemcsak az ingatlanhitelezés válsága sújtja, hanem példátlan adóterheket is raktak a vállukra. A helyzetet Kornai „a bank-szektor benuháza” írja le.

Az adózott eredmény igen kedvezőtlen mértéke drámaian csökkenti a bankok finanszírozási-hitelezési képességét, aminek súlyos következménye, hogy mára már a jól működő vállalkozások finanszírozása is nehézkessé válik. A jövedelmezőségi kilátások romlása a tulajdonosok tőkeemelési hajlandóságát is visszaveti. A bankok elsődleges célja a biztonságos működés megteremtése és likviditásuk fenntartása volt. Az anyabankok rákényszerültek leányvállalataik tőkésítésére – tekintve hogy más alternatív megoldás nem maradt számukra, – de *csak az előírások mértékének való megfeleléshez*. Az anyabankok 1,2 milliárd euró tőkeemelését hajtottak végre Magyarországon 2011 végén, 2012 elején.

Fontos volt a bankok számára az üzletmenet folytonosságának fenntartása és a jól képzett munkaerő megtartása, de további bővítésbe, piac- és/vagy termékfejlesztésbe nem fektetett egyetlen bank sem. A pénzügyi innovációk elmaradása a vállalatokat is kedvezőtlenül érinti, amennyiben a piac szükségleteinek nem felel meg a kínálat a pénzügyi konstrukciók terén, az a beruházások ütemét még jobban visszaveti.

A piacon meghatározó szerepet betöltő bankokat a válság ideje alatt lehetetlen volt eladni, állami kézbe adást pedig egyetlen nagybank sem kezdeményezett. A kivonulás mérlegelésére vonatkozó cáfolatok ugyanakkor elmaradtak. Az ilyen jellegű információk kizárólag informális úton terjedhetnek, ugyanakkor az tény, hogy 2010-ben és 2011-ben 3500 milliárd forint külföldi *forráskiáramlás* történt a magyar bankrendszerből. *Nagy Márton* [2012] MNB-igazgató szerint ennek mértéke és dinamikája régiós összehasonlításban is kiugró.

Piaci elemzők úgy vélik, amíg a német, osztrák, olasz és francia anyabankoknak van hajlandóságuk és tőkájuk, a magyar leányaikat is fel fogják tőkésíteni. Az anyabankok azonban csak annyi tőkét és forrást fognak biztosítani itteni leánybankjaik számára a jövőben, amennyi feltétlenül szükséges. Ennek oka, hogy bármilyen jó megtérüléssel kecsegtetne is a befektetés, a jelenlegi kiszámíthatatlan szabályozási környezet mellett már nem a megtérülés az elsődleges szempont.

2. RÉGIÓS ORSZÁGOK

2.1. CSEH KÖZTÁRSASÁG

A cseh gazdaság 2008-ban még növekedett, 2009-ben azonban, mint minden régióbeli országban, visszaesett a gazdaság teljesítménye, a GDP változása negatív irányú volt. 2010-ben a válságból való gyors kilábalás vette kezdetét. Az előző évi recesszió ellenére sem csökkent az exportkereslet és nem alakult ki helyi ingatlanbuborék sem. 2011-ben lassult a gazdaság gyorsnak tűnő fejlődése.

A válság ellenére folyó áron *lassan, de folyamatosan növekedett a cseh bank-szektor*. A szilárd makrogazdasági háttér megeremtette a stabil bankrendszert. Közvetlen hatása például a lakossági szektorban jelent meg, ahol az alacsony kamat következtében előnyös volt a koronaalapú hitel. A válság előtti prudens működés és szigorú szabályozás lehetővé tette, hogy a negatív gazdasági növekedés alatt se zsugorodjon a szektor, és a bankok állami segítő csomagok nélkül kilábalhassanak a válságból.

Az alacsonynak számító hitel-betét arány 2011 félévére a 82 százalékot is elérte. A külső finanszírozástól való kismértékű függőség a válság alatt is előnyt jelentett a szektornak. 2010-ben nőtt a mérlegfőösszeg, a vállalati hitelek állományának növekedése következtében. A fogyasztás csökkenése miatt 2010-ben lassult a lakossági és a jelzáloghitelezés, habár a lakossági szegmens 2011 elején már mutatott némi aktivitást. A nemteljesítő hitelek aránya 2010-ben növekedett, ugyanakkor régiós összehasonlításban még így is alacsony szinten maradt (6,32 százalék). A tőkemegfelelés a régiós maximumot is elérte (16 százalék). A szektor profitabilitása a régió belül kimagasló volt a válság előtt és alatt is. 2010-ben enyhén romlott a bankok nyereségessége, de egy év alatt ismét elérte a korábbi szintet a 18 százalékos tőkearányos (ROE), és 1,44 százalékos eszközarányos (ROA) nyere-séggel.

2.2. SZLOVÁKIA

2008-ban a 4,6 százalékos infláció mellett megmaradt az erős belső kereslet és a növekvő export, a reál-GDP növekedése is megközelítette a 6 százalékos éves szinten. 2009-ben export visszaesése igen jelentős volt (-15,9 százalék) és 11,4 százalékra emelkedett a munkanélküliség. Mindezen hatások következtében a reál-GDP növekedése csökkenésbe csapott át. 2010-ben a „növekedési trendet” sikeresen fordította meg Szlovákia, a visszaesést követően a 4 százalékos növekedés következtében a gazdaság gyakorlatilag elérte a 2008-as szintet. Erre a szintre való visszakerüléssel egyidőben rendkívül figyelemre méltó módon az infláció is csak 1 százalék volt. 2011 félévkor a legfontosabb szlovák exportpiacokon jelentkező keresletcsökkenés eredményeképpen a növekedés – saját magukhoz viszonyítva – egy alacsonyabb szinten realizálódott.

A válság ellenére *stabil maradt a szlovák bankszektor*. Növekedett a mérlegfőösszeg, a betét- és a hitelállomány is. Az adatok elemzése azt mutatja, hogy a hitelek állományát elsősorban a lakossági hitelezés növelte. Mindemellert a hitel-betét arány 81 százalékos. A nemteljesítő hitelek állományának növekedése 2011-ben 7,3 százalékon megállt, sőt enyhén csökkenő tendenciát vett fel. Ezzel párhuzamosan a hitelek utáni értékvesztés is csökkenést mutat. Emellett a betétek költségei is csökkentek.

Mindezek következtében jól látható a bankrendszer profitabilitásának folyamatos és dinamikus emelkedése 2009 és 2011 között. A 2011. félévi 15,41 százalékos ROE-, valamint 1,55 százalékos ROA-mutatókkal a bankrendszer a *folyamatosan növekvő profitabilitás* állapotában lévőknek minősíthető.

2.3. LENGYELORSZÁG

Lengyelország rendelkezik Közép- és Kelet-Európa legnagyobb bankszektorával, ami a mérlegfőösszeget és a hitel-, valamint a betétállományt tekintve jóval nagyobb, mint a régió többi országáé. *A lengyel gazdaság volt az egyetlen a régióban, amely – bár 2009-ben lassuló tempóban, de – folyamatosan növekedni tudott.* 2009-ben esett a gazdasági teljesítőképessége, de még mindig a pozitív tartományban mozgott. Az export 6,8 százalékkal csökkent, a régiós átlagnál lényegesen kisebb belsőkereslet-visszaesés történt (-1,6 százalék). 2010-ben, ahogy a gazdasági növekedés ismét felgyorsult, bővült az export (+10,1 százalék) valamint a belső kereslet is (+4,6 százalék).

2011-ben is az azt megelőző évi növekedés nagyságát, közel 4 százalékot produkált a gazdaság. Fontos megemlíteni a kiemelkedően *alacsony államháztartási hiányt*, amely 2011 közepén 2,6 százalékos volt, valamint az ország eladósodottsága is 54 százalékra csökkent.

A bankrendszer mutatószámait elemezve egyértelműen megállapítható, hogy nincs okuk panaszra. 2010-ben a mérlegfőösszeg növekedett, a hitelek és a betétek állománya is bővült. A növekedés 2011-ben lelassult. Jelenleg a nemteljesítő hitelek állományának növekedése 5,3 százalékon megállt, sőt 2011 félévkor már csökkenő tendenciát mutatott. Ugyanakkor a fogyasztási hitelek továbbra is rossz minőségűek, 29 százalékos NPL-aránnyal.

A *zloty* a válság óta *folyamatosan gyengült* a svájci frankhoz képest. 2008 augusztusában még 2,08 volt a CHF/PLN árfolyam, 2011 júniusában már 3,3. Ez magasabb terheket ró azokra a háztartásokra, amelyek frankalapú hitelt vettek fel és a megemelkedett árfolyam mellett kell törleszteniük. A hitelállomány közel egyharmada devizaalapú. A magyar helyzettel ellentétben a lengyel jegybank elnökének nyilatkozatából kiderül, hogy a bankok szigorú feltételeket szabtak a hitelkibocsátáshoz, így a frankalapú hitelek törlesztői nem jelentenek komoly problémát a szektor számára. A svájcifrank-hitelek 2011 nyarán még a bankok jó ügyfelei közé tartoztak, hitelek nem váltak 90 napon túl teljesítővé. Mindemellett a lengyel bankszektor megfelelően tőkésített.

A bankok profitabilitása a válság ideje alatt romlott. 2008-ban a lengyel bankszektor kiemelkedően magas profitot termelt, nem meglepő hogy 2009-ben ezt a szintet már nem tudta tartani, lényegesen csökkent az adózás utáni eredménye. 2011 első félévében a nyereségesség már kezdi megközelíteni a válság előtti szintet 13,4 százalékos ROE-, valamint 1,13 százalékos ROA-mutatókkal.

2.4. BULGÁRIA

Bulgária régiós összehasonlításban a mérlegfőösszeg szerinti rangsorolásban a *legkisebb* bankszektor. 2008-ban a reál-GDP növekedése még 6,2 százalékos volt, az első nagy visszaesést 2009-ben szenvedte el a gazdaság. 2010-ben már pozitív irányú volt a gazdasági teljesítmény változása, ugyanakkor növekvő munkanélküliség (10,3 százalék) jelent meg. A kormány kénytelen volt pénzügyi megszorításokat életbe léptetni, csökkent a háztartások és a gazdasági szereplők költsége. 2011

nyarán a közgazdasági előrejelzések már egy éven belül várhatónak tartották a válság előtti gazdasági szint elérését.

A válság ellenére *stabil maradt a bankrendszer*. A mérlegfőösszeg, a hitelállomány és a betétek állománya is növekedett. A hitelállománybeli növekedés egyértelműen a vállalati hitelezésnek köszönhető, amely 2010-ben 4,4 százalékkal nőtt. Ehhez képest a háztartási hitelek fél százalékkal csökkentek, azon belül is a fogyasztási hitelezés 4,1 százalékkal esett vissza 2010-ben.

A hitel-betét arány a háztartások korábbinál magasabb megtakarításainak köszönhetően 2011 júniusára 93 százalékra csökkent. Ez a trend szintén hozzásegítette a külföldi tulajdonban lévő bankokat, hogy redukálják az anyabanki forrásoktól való függőségüket. A bankok így a kihelyezett hiteleiket a begyűjtött betétállományból tudták finanszírozni.

A nemteljesítő hitelek aránya továbbra is növekedett (13 százalék), habár lassabb ütemben, mint 2010-ben. Az ügyfélkörön belül a vállalatok voltak a rosszabb hitel-törlesztők. A szigorodó hitelezési feltételek, és a betétállomány enyhe növekedése hozzájárult a szektor likviditásának javításához. A tőkemegfelelés bőven a kötelező szint feletti: 2011 végére elérte a 18 százalékot.

A bankszektor nettó eredménye 2010-re nagyot esett, ez megmutatkozik a szektor profitabilitási mutatóiban is (ROE: 6,2 százalék, ROA: 0,84 százalék). Ennek legfőbb oka a rossz minőségű portfóliók miatti magas értékvesztés, illetve a hitelek állományának lassú ütemű növekedése. Az alacsony kamatbevételek mellett a bankok próbálkozásuk ellenére sikertelenek voltak a működési költségeik csökkentésében. 2011 első felében enyhén növekedett a szektor profitabilitása.

2.5. ROMÁNIA

A román gazdaság a válságot követő *kezdeti kilábalás* időszakában van. 2009-ben a régiós átlagnál nagyobb esett a gazdaság „növekedése”, még 2010-ben is zsugorodott a GDP, 2011-ben már növekedés vette kezdetét a gazdaságban. Ennek az egyik fő tényezője a mezőgazdaságnak a kedvező időjárás miatt elért magas hozama. A munkanélküliség a 2009-es 7,2 százalék óta csökken. Várható, hogy Görögország és az eurózóna válsága nagymértékben befolyásolja Románia gazdasági eredményeit. Továbbá a bankrendszert illetően fontos megjegyezni, hogy az IFRS-sztenderdek 2011 végéig nem vezették be.

A mérlegfőösszeg, a hitel- és a betétállomány adatai azt a tendenciát mutatják, hogy *a bankszektor az infláció mértékével bővült*. A hitelállomány-növekedés elsősorban az exportorientált cégeknek köszönhető. A nemteljesítő hitelek állományának növekedése 2009 óta lassuló tendenciát mutat (2011: 14 százalék). Az NPL-növekedés elsősorban a fiatalok (18–25 évesek) fedezetlen devizahiteleiből származik. A tőkemegfelelés biztonságot szinten maradt, 2011 júniusában 14,2 százalék volt.

Külön meg kell jegyezni, hogy a Román Nemzeti Bank nem IFRS-sztenderdek szerinti adatait feldolgozva jutottam a ROE (0,62 százalék), valamint a ROA (0,06 százalék) mutatókhoz. Az így kalkulált negatív 2010-es profitabilitás a províziós költségek növekedése és a működési eredmény csökkenése miatt állt elő.

ÖSSZEFOGLALÁS ÉS KÖVETKEZTETÉSEK

A közép- és kelet-európai országok között megfigyelhető tendencia, hogy *szétválik a régió a bankpiacon*. A két térség közötti határvonalon fekszik Magyarország. A tőle északabbra fekvő országok (Lengyelország, Cseh Köztársaság és Szlovákia) kezdik elérni a válság előtti szintet, míg a délebben fekvő országok (Románia és Bulgária) továbbra is a válságot próbálják leküzdeni.

Általánosságban elmondható, hogy a bankok a költségeiket csökkentették és emelkedtek a kamatmarzsok, valamint továbbra is magasak a tőke megfelelési mutatók. A profitabilitást leginkább meghatározó NPL-ráták a közép- és kelet-európai régió déli részében lényegesen nőttek és nőnek, miközben az északi országokban már elkezdtek csökkenni. A bankszektorok nyereségesége is hasonló képet mutat.

A *magyar bankszektor* azonban *lemarad* a régiós versenyben. Az utóbbi négy évben (2008–2011) a magyar gazdaság lassult, a gyengülő forintárfolyam és a nem növekvő foglalkoztatás miatt a bankpiacon romló minőségű ügyfélkör alakult ki, amely a régiós átlagnál magasabb, 11,5 százalékos nemteljesítő hitelállományt okozott. A régió belül egyedül a magyar bankszektor zsugorodott, emellett rendkívül kedvezőtlen a hitel/betét arány. A növekvő elvonások (bankadó, végtörlesztés, tranzakciós adó) tovább gyengíti a bankok teljesítményét. A *hitelzési képesség* előbbieik miatti csökkenése negatív növekedési hatást generált, ami jelentősen hat a gazdaságra is. Lassulnak a beruházások és a fogyasztás, egyszóval zsugorodik a GDP. Mindezek következménye, hogy a magyar bankszektor veszteséges lett a 2011. év végén, valamint jelentős mértékű értékvesztést szenvedett el és sajnos a kilátások sem javulnak érdemben. Továbbra is növekvő bizonytalanság van jelen, és mindezek következtében a jelentős tőkeemelések mellett is az anyabankok részéről erőltetett forráskivonás kezdődött, 2012 nyaráig összesen 12,2 milliárd euró.

A magyar bankszektor a válság kezdetekor még az északi szomszédjaihoz hasonló teljesítményt nyújtott. Mostanra azonban belecsúsztunk a dél-keleti, balkáni mutatók által jelzett helyzetbe. Az északi országok kezdik elérni a válság előtti szintet – a kérdés az, hogy a „balkáni térség” országainak, illetve Magyarországnak a helyzete a 2013. évben is romlik-e? Az objektív elemző számára úgy tűnhet, hogy a bankszektor jelenlegi magyarországi helyzete Dél felé mutat. Miközben a korábbi „szektortársak”, az északi csoport már eléri a válság előtti szintet és a kilátásai pozitívak.

A bankrendszer mélyebb elemzéséből kiderül, hogy önmagában a magyar szektor tudna az északi országokkal együtt haladni, de az „egyszeri” negatív hatások következménye az elemzés idejére kialakult helyzet. A legfőbb probléma pedig az, hogy ezek az „egyszeri hatások” többszörivé és eltúlzott mértékűvé váltak és több évig is elhúzódhatnak. Amíg északi szomszédjaink, a korábbi szektortársaink a Nyugat felé fordulnak – Szlovákia már be is vezette az eurót, – addig a magyar bankszektor Dél felé, a Balkán felé tart.

IRODALOM

- Baka I., Boros I., Dancsó J., Jánossi K., Jánossy D., Karvalits F., Király J., Kolossváry Á., Ligeti S., Nyers R., Szarvas F., Varga J., Wolf L. (2006): *Banküzemtan*. Egyetemi tankönyv. Tanszék Pénzügyi Tanácsadó és Szolgáltató Kft, Budapest.
- Banai Á., Király J., Nagy M. (2011): Az aranykor vége Magyarországon (Külföldi szakmai és lokális tulajdonú bankok – válság előtt és válság után). *Közgazdasági Szemle*, LVII. évf., pp. 105–131.
- Bolgar Nemzeti Bank – *A bankszektor aggregált adataihoz*
http://www.bnb.bg/BankSupervision/BSCreditInstitution/BSCIFinansReports/BSCIFRBankingSystem/BS_201106_EN?toLang=_EN Letöltés dátuma: 2012. január 10.
- Cseh Nemzeti Bank – *A bankszektor aggregált adataihoz*
http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_DRILL?p_strid=AB&p_lang=EN Letöltés dátuma: 2012. január 10.
- Economist Intelligence Unit – *Makrogazdasági adatok*
http://data.eiu.com/Default.aspx?pubtype_id=1363181321 Letöltve: 2011. december 3.
- Erste Group (2011): *CEE Banks, Earnings preview 4Q 2010*, February 2011
- Király Júlia (2012): Baj van, gazdaságpolitikai fordulat kell. *Napi Gazdaság*
http://www.napi.hu/magyar_gazdasag/baj_van_gazdasagpolitikai_fordulat_kell_kiraly_julia_512921.html, Letöltés dátuma: 2012. április 26.
- Kornai János (2012): Találkozás Széchenyivel. *Élet és Irodalom*, LVI. évfolyam 15. szám, 2012. április 13. pp. 3–5.
- Központi Statisztikai Hivatal – *magyarországi GDP adat*
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qpf009h.html
Letöltés dátuma: 2012. március 24
- Lengyel Pénzügyi Felügyeleti Hatóság – *A bankszektor aggregált adataihoz*
http://www.knf.gov.pl/en/about_the_market/Banking/data/mdata.html
Letöltés dátuma: 2012. január 10.
- Lengyel Nemzeti Bank – *Hitelállomány megoszlás*
<http://www.nbp.pl/homen.aspx?f=/en/statystyka/naleznosci/naleznosci.html>
Letöltés dátuma: 2012. január 12
- Magyar bankok 2011 év végi jelentései – Letöltés dátuma: 2012. augusztus 25.
OTP https://www.otpbank.hu/portal/hu/IR_Tozsdei_jelentesek
Erste <http://www.erstebank.hu/hu/bankunkrol/erste-bank-hungary-zrt/eves-jelentesek>
K&H Bank https://www.kh.hu/publish/kh/hu/khcsoport/bank/eves_jelentesek/2011.html
MKB http://www.mkb.hu/az_mkb_bankrol/kozlemenyek/eves_es_feleves/reszletek.html?contentID=1519
Raiffeisen <https://www.raiffeisen.hu/raiffeisen-csoport/sajtoszoba/penzugi-adatok/jelentesek>
- MFB (2013): *Periszkóp, A magyar Fejlesztési Bank havi gazdasági jelentése* 2013 január. pp.3. <https://www.mfb.hu/aktualis/mfb-periszkop/mfb-periszkop-2013-január> Letöltés dátuma: 2013. január 8.

- MNB (2012): *Jelentés a pénzügyi stabilitásról*. Magyar Nemzeti Bank, Budapest, 2012. április
- Nagy Márton (2012): *Így fest a magyar bankszektor a végtörlesztés után*. Portfolio interjú.
http://www.portfolio.hu/vallalatok/penzugy/igy_fest_a_magyar_bankszektor_a_vegtorlesztes_utan.166501.html Letöltés dátuma: 2012. 04. 27.
- PSZÁF (2011): *Hitelintézeti gyorselemzés* http://www.pszaf.hu/bal_menu/jelentesek_statisztikak/gyorselemzesek/hitelint_gyorselemzes Letöltés dátuma: 2011. 10. 5.
- PSZÁF – *Idősorok* http://www.pszaf.hu/bal_menu/jelentesek_statisztikak/statisztikak/pszaf_idosorok Letöltés dátuma: 2012. április 26.
- PSZÁF Adatszolgáltatási és monitoring főosztályától adatközlő e-mail Gyárfás Natalie kérésére. 2012. április 27.
- Román Nemzeti Bank – *A bankszektor aggregált adataihoz*
<http://www.bnro.ro/Statistics-3229.aspx> Letöltés dátuma: 2012. január 15.
- Szlovák Nemzeti Bank – *A bankszektor aggregált adataihoz*
<http://www.nbs.sk/en/statistics/money-and-banking-statistics/source-statistical-data-of-monetary-financial-institutions> Letöltés dátuma: 2012. január 10.
- Széchenyi I. (1833): *Stádium*. Fapadoskönyv Kiadó, Budapest. pp.50.
- Várhegyi Éva (2011): Bankrabló kormány. *Élet és Irodalom*, LV. évfolyam 38. szám, 2011. szeptember 23.
- Wood, O. G. (Jr.), Porter, R. J. (1976): *Analysis of Bank Financial Statements*. Van Nostrand Reinhold Company, New York.